

אות ש - יומא פרק א

משנה א

שבעת ימים קדם יום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פלהדרין, ומתקנין לו כהן אחר תחתיו, שמא יארע בו פסול. רבי יהודה אומר, אף אשה אחרת מתקנין לו, שמא תמות אשתו, שנאמר וכפר בעדו ובעד ביתו. ביתו, זו אשתו. אמרו לו, אם כן, אין לדבר סוף:

מהשלטון, ולפי שהיו רשעים - היה כל אחד מהם מת באותה שנה לאחר שנכנס לקדש הקדשים, וכיון שהיו מתחלפים כל שנה היו דומים לפקדי המלך, שמתחלפים כל שנה. ומתקנין לו כהן אחר תחתיו - ממניס כהן נוסף כ'סגן' לכהן הגדול, שמא יארע בו - בכהן הגדול פסול, כגון שיטמא ולא יוכל לעבד בבית המקדש ביום הכפורים, ואז יעבד תחתיו אותו 'סגן' שמנו לו. רבי יהודה אומר, אף אשה אחרת מתקנין לו - היו מכינים לכהן הגדול אשה נוספת על אשתו, המוכנה להנשא לו מיד, מחשש שמא תמות אשתו, ואז לא יוכל לעבד בבית המקדש ביום הכפורים, שנאמר 'וכפר בעדו ובעד ביתו', ולשון 'ביתו' האמורה כאן זו אשתו, וכיון שאמרה התורה שהוא צריך לכפר על אשתו, יש צורך לודא שאכן תהיה לו אשה. אמרו לו חכמים לרבי יהודה, אם כן, שאתה חושש למיתה, אין לדבר סוף, כי יתכן שגם האשה החדשה תמות. ורק לטמאה וכדומה שהם דברים מצויים, יש לחשש, ולכן מתקנינים לו סגן, אבל למיתה פתאמית אין חוששים.

מסכת 'יומא' עוסקת בהלכות יום הכפורים, והפרק הראשון עוסק בהכנת הכהן הגדול לעבודת יום הכפורים.

נאמר בתורה לגבי חנכת המשכן 'ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת ימי מלאיכם, כי שבעת ימים ימלא את ידכם, כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם', והגם שפסוק זה אינו עוסק בענין יום הכפורים, דרשו חכמים שהלשון 'לכפר עליכם' שבפסוק מרמזת על יום הכפורים, ללמדנו שאף לגבי יום הכפורים נאמר 'ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים', כלומר שלא יצא הכהן הגדול מאהל מועד בשבעת הימים שלפני יום הכפורים, וכדין זה עוסקת משנתנו: שבעת ימים קדם יום הכפורים היו מפרישין את הכהן הגדול מביתו ללשכת פלהדרין - לשכה מיוחדת לכך שהיתה בבית המקדש, ופלהדרין הם פקדי המלך, והטעם שכנו כף את לשכת הכהנים הגדולים, לפי שמשנתנו נשנתה בזמן בית המקדש השני, ובזמן שלאחר כהנתו של שמעון הצדיק היו הכהנים הגדולים קונים את תפקיד הכהנה הגדולה בכסף

משנה ב

כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים הוּא זוֹרֵק אֶת הַדָּם וּמְקַטֵּיר אֶת הַקְּטֹרֶת וּמְטִיב אֶת הַנְּרוֹת וּמְקַרֵּיב אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַרְגֵל. וְשָׂאֵר כָּל הַיָּמִים, אִם רָצָה לְהַקְרִיב, מְקַרֵּיב, שֹׁפְחֵן גָּדוֹל מְקַרֵּיב חֶלֶק בְּרֹאשׁ וְנוֹטֵל חֶלֶק בְּרֹאשׁ:

הַאִיבָרִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁקָּרְבִים]. וְאֵלּוּ בְּשָׂאֵר כָּל הַיָּמִים שֶׁל הַשָּׁנָה, אִינוּ חַיִּב לְהַקְרִיב קְרִבָּנוֹת מְסִימִים, אֶלֶּא שְׂאֵם רָצָה לְהַקְרִיב, מְקַרֵּיב, לְפִי שֹׁפְחֵן גָּדוֹל מְקַרֵּיב חֶלֶק בְּרֹאשׁ - רִאשׁוֹן הוּא לְבַחַר אֵיזָה קְרִבָּן הוּא רוֹצֵה לְהַקְרִיב, וְנוֹטֵל חֶלֶק בְּרֹאשׁ - רִאשׁוֹן הוּא לְטוֹל אֵיזָה חֶלֶק שִׁירְצָה מִהַקְרִבָּנוֹת הַנְּאֻכָּלִים לְכַהֲנִים [בְּשׁוֹנָה מְשָׂאֵר הַכַּהֲנִים, הַמְחַלְקִים לְמִשְׁמֹרוֹת וּבְתֵי אָב, וְכָל כֹּהֵן עוֹבֵד רַק בְּזִמְן הַמִּיחָד לּוֹ].

כָּל אוֹתָם שִׁבְעַת הַיָּמִים שֶׁקָּדַם יוֹם הַכַּפּוֹרִים, שֶׁבָּהֶם מְפָרֵשׁ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מִבֵּיתוֹ וְנִמְצָא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הוּא זוֹרֵק אֶת הַדָּם שֶׁל קְרִבָּנוֹת הַתָּמִיד, בְּבִקְרָה וּבִין הָעֲרֵפִים, וּמְקַטֵּיר אֶת הַקְּטֹרֶת עַל מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב בְּבִקְרָה וּבְעָרֹב, וּמְטִיב אֶת הַנְּרוֹת - מְתַקֵּן אֶת הַנְּרוֹת שֶׁבְּמִנְוָה לְהַדְלִיקָה עַל יְדֵי הוֹצָאת הָאֵפֶר שֶׁל הַנְּרוֹת שֶׁכָּבוּ, וּמְקַרֵּיב אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַרְגֵל שֶׁל קְרִבָּנוֹת הַתָּמִיד, וְכֵן אֶת שְׂאֵר הָאִיבָרִים שֶׁלוֹ [וְנִקְטָה הַמְשָׁנָה 'רֹאשׁ וְרַגְלֵי' לְפִי שֶׁהֵם

משנה ג

מְסָרוּ לוֹ זְקָנִים מְזֻקְנֵי בֵּית דִּין, וְקוֹרִין לְפָנָיו בְּסֵדֶר הַיּוֹם, וְאוֹמְרִים לוֹ, אִישִׁי כַּהֵן גָּדוֹל, קְרָא אֶתָּה בְּפִיךָ, שְׂמָא שִׁכַּחְתָּ אוֹ שְׂמָא לֹא לְמִדְתָּ. עָרֵב יוֹם הַכַּפּוֹרִים שְׁחֵרִית, מַעֲמִידִין אוֹתוֹ בְּשַׁעַר מִזְרַח, וּמַעֲבִירִין לְפָנָיו פָּרִים וְאֵילִים וּכְבָשִׂים, כְּדֵי שְׂיֵהָא מְפִיר וְרַגִּיל בְּעִבּוּדָה:

מְמוֹן שֶׁהָיוּ נוֹתְנִים לְשִׁלְטוֹן, וְהָיוּ בִּינֵיהֶם אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא לְמַדּוֹ מַעוֹלָם. אֲבָל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הָרִאשׁוֹן הָיוּ מְמַנִּים כֹּהֵן גָּדוֹל אֶת הַכֹּהֵן שֶׁהָיָה גָּדוֹל מִכָּל הַכַּהֲנִים בְּחֻמָּה, בְּנוֹי, בְּכַח וּבְעֶשֶׂר. עָרֵב יוֹם הַכַּפּוֹרִים שְׁחֵרִית [בְּבִקְרָה], הָיוּ מַעֲמִידִין אוֹתוֹ - אֶת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּשַׁעַר הַמִּזְרָח שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וּמַעֲבִירִין לְפָנָיו פָּרִים וְאֵילִים וּכְבָשִׂים, שֶׁמָּהֶם הָיוּ מְקַרֵּבִים בַּיּוֹם הַכַּפּוֹרִים, כְּדֵי שְׂיֵהָא מְפִיר וְרַגִּיל בְּעִבּוּדָה.

כָּל אוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים מְסָרוּ לוֹ זְקָנִים מְזֻקְנֵי בֵּית דִּין, וְהָיוּ קוֹרִין לְפָנָיו בְּסֵדֶר הַיּוֹם - בְּפָרְשַׁת יוֹם הַכַּפּוֹרִים שֶׁבְּחֻמָּשׁ וַיִּקְרָא, וְאוֹמְרִים לוֹ הַזְקָנִים, אִישִׁי [אֲדוֹנִי] כַּהֵן גָּדוֹל, קְרָא אֶתָּה אֶת הַפְּסוּקִים בְּפִיךָ, שְׂמָא שִׁכַּחְתָּ אֶת מַה שֶׁלְּמַדְתָּ, אוֹ שְׂמָא מַעוֹלָם לֹא לְמִדְתָּ, וְכַפִּי שֶׁהִתְבָּאָר לְעֵיל מְשֻׁנִּיּוֹת אֵלּוֹ נִשְׁנוּ בִּימֵי בֵּית שְׁנִי, שֶׁלֹּא הָיוּ הַכַּהֲנִים הַגָּדוֹלִים נִבְחָרִים לְפִי צְדָקוֹתָם, כְּרֹאוּי, אֶלֶּא הָיוּ מְתַמְנִים מִחַמַּת

משנה ד

כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים לֹא הָיוּ מוֹנְעִין מִפְּנֵי מֵאֲכָל וּמִשְׁתֵּה, עָרֵב יוֹם הַכַּפּוֹרִים עִם חִשְׁכָּה, לֹא הָיוּ מוֹנִיחִים אוֹתוֹ לֵאכֹל הַרְבֵּה, מִפְּנֵי שֶׁהַמֵּאֲכָל מִבִּיא אֶת הַשָּׁנָה:

כָּל אוֹתָם שֶׁבַעַת הַיָּמִים לֹא הָיוּ מוֹנְעִין מִמֶּנּוּ מֵאֲכֹל וּמִשְׁתֵּה, אֲבָל עָרַב יוֹם הַכַּפּוּרִים עִם חֲשֵׁבָה, לֹא הָיוּ מְנִיחִים אוֹתוֹ לֵאכֹל הַרְבֵּה,

מִפְּנֵי שֶׁהַמֵּאֲכֹל מֵבִיא אֶת הַשָּׁנָה, וְחֻשְׁשׁוֹ שֶׁיִּבּוֹא לַיָּדֵי טְמֵאָה.

משנה ה

מִסְרוּהוּ זִקְנֵי בֵּית דִּין לְזִקְנֵי כְּהֻנָּה, וְהַעֲלוּהוּ לְעֵלִית בֵּית אַבְטֵינָם, וְהַשְׁבִּיעוּהוּ וּנְפָטְרוּ וְהִלְכוּ לָהֶם. וְאָמְרוּ לוֹ, אִישֵׁי כְּהֵן גָּדוֹל, אָנּוּ שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין, וְאַתָּה שְׁלוּחֵנוּ וְשְׁלִיחַ בֵּית דִּין, מִשְׁבִּיעִין אָנּוּ עֲלֶיךָ בְּמֵי שֶׁשָּׁכַן שָׁמוֹ בְּבֵית הַזֶּה, שֶׁלֹּא תִשְׁנֶה דָבָר מִכָּל מָה שֶׁאָמְרָנוּ לָךְ. הוּא פּוֹרֵשׁ וּבּוֹכָה, וְהֵן פּוֹרְשִׁין וּבּוֹכִין:

בְּעָרַב יוֹם הַכַּפּוּרִים, לְאַחַר שֶׁקָּרְאוּ זִקְנֵי בֵּית דִּין לְפָנָי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֶת פְּרִשְׁת יוֹם הַכַּפּוּרִים, מִסְרוּהוּ זִקְנֵי בֵּית דִּין לְזִקְנֵי כְּהֻנָּה כְּדֵי שֶׁיִּלְמְדוּהוּ אֶת מְלֶאכֶת חֲפִינַת הַקְּטָרֶת, שֶׁעֲבוּדָה קָשָׁה הִיא, וְהַעֲלוּהוּ לְעֵלִית בֵּית אַבְטֵינָם שֶׁהָיוּ מְמַנִּים עַל עֲשִׂית הַקְּטָרֶת, וְהַשְׁבִּיעוּהוּ זִקְנֵי בֵּית דִּין שֶׁיִּקְטִיר אֶת הַקְּטָרֶת בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים בְּתוֹךְ קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנִתַּן אֶת הַקְּטָרֶת עַל הָאֵשׁ לְפָנָי ה', וְלֹא יִקְטִירָנָה מִבְּחוּץ כְּדַעַת הַצְּדוּקִים, וְנִפְטְרוּ – נִפְרְדוּ מִמֶּנּוּ זִקְנֵי בֵּית דִּין, וְהִלְכוּ לָהֶם. וְכֵן אָמְרוּ לוֹ זִקְנֵי בֵּית דִּין כְּשֶׁהַשְּׁבִיעוּ אוֹתוֹ, אִישֵׁי [אֲדוּנִין] כְּהֵן גָּדוֹל, אָנּוּ שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין, וְאַתָּה שְׁלוּחֵנוּ וְשְׁלִיחַ בֵּית דִּין, כְּלוֹמַר, הֲרֵי אַתָּה

נִשְׁבַּע עַל דַּעַתְנוּ וְעַל דַּעַת בֵּית דִּין, מִשְׁבִּיעִין אָנּוּ עֲלֶיךָ בְּמֵי שֶׁשָּׁכַן שָׁמוֹ בְּבֵית הַזֶּה, שֶׁלֹּא תִשְׁנֶה דָבָר מִכָּל מָה שֶׁאָמְרָנוּ לָךְ, אֲלֵא תִקְטִיר אֶת הַקְּטָרֶת בְּתוֹךְ קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים. וְהִצְרַכּוּ לְהַשְׁבִּיעוֹ עַל כֶּף כִּיּוֹן שֶׁבְּזִמְנֵי הַקְּטָרֶת הַקְּטָרֶת לֹא הָיָה שׁוֹם אָדָם רִשְׁאֵי לְהִיּוֹת בְּעֲזָרָה, וְאֵי אֶפְשָׁר לְרֹאוֹת מָה עוֹשֶׂה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הוּא – הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיָה פּוֹרֵשׁ וּבּוֹכָה עַל שֶׁחֲשָׁדוּהוּ שֶׁיִּנְהַג כְּדַעַת הַצְּדוּקִים, וְהֵן – זִקְנֵי בֵּית דִּין הָיוּ פּוֹרְשִׁין וּבּוֹכִין עַל כֶּף שֶׁחֲשָׁדוּ בוֹ, וְהֲרֵי יְחֻשָׁד בְּכֹשֶׁרִים לוֹקָה בְּגוֹפּוֹ. וְאֵף שֶׁהָיוּ מְכַרְחִים לְהַשְׁבִּיעוֹ, הָיוּ בּוֹכִים כְּדֵי לְכַבְּדוֹ, שֶׁיִּרְאֶה כְּאִלוֹ הֵם בְּטוֹחִים שֶׁחֲשָׁדוּ בוֹ בְּחֻנָּם.

משנה ו

אִם הָיָה חֶכֶם, דּוֹרֵשׁ. וְאִם לָאוּ, תִּלְמִידֵי חֶכְמִים דּוֹרְשִׁין לְפָנָיו. וְאִם רְגִיל לְקָרוֹת, קוֹרֵא. וְאִם לָאוּ, קוֹרִין לְפָנָיו. וּבְמָה קוֹרִין לְפָנָיו, בְּאִיּוֹב וּבְעֹזְרָא וּבְדַבְרֵי הַיָּמִים. וְכִרְיָה בֶּן קְבוּטָל אוֹמֵר, פְּעָמִים הַרְבֵּה קָרִיתִי לְפָנָיו בְּדַבְרֵי אֵל:

בְּלֵיל יוֹם הַכַּפּוּרִים לֹא הָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל יוֹשֵׁן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִבּוֹא לַיָּדֵי טְמֵאָה, וְאִם הָיָה הַכֹּהֵן גָּדוֹל עֲצָמוֹ חֶכֶם, הָיָה דּוֹרֵשׁ בְּדַבְרֵי תוֹרָה. וְאִם לָאוּ,

שֶׁלֹּא הָיָה רְאוּי לְדְרוֹשׁ, אֵף הָיָה מְבִין דְּבַר הַלְכָה, תִּלְמִידֵי חֶכְמִים הָיוּ דּוֹרְשִׁין לְפָנָיו. וְלְאַחַר הַדְּרָשָׁה הָיָה קוֹרֵא, אִם רְגִיל לְקָרוֹת, קוֹרֵא

בְּעֶצְמוֹ. וְאִם לֹא, הָיוּ קוֹרִין לְפָנָיו. וּבִמְהַר קוֹרִין לְפָנָיו, בְּאִיּוֹב וּבְעִזְרָא וּבְדַבְרֵי הַיָּמִים, שֶׁהֵם דְּבָרִים הַמוֹשְׁכִים אֶת הַלֵּב. זְכַרְיָה בֶּן קְבוּטָל אוֹמֵר, פְּעָמִים הִרְבֵּה קָרִיתִי לְפָנָיו בְּדַנְיָאֵל.

משנה ז

בְּקִישׁ לְהִתְנַמְנֵם, פְּרָחֵי כְּהֻנָּה מִכֵּין לְפָנָיו בְּאַצְבַּע צְרָדָה, וְאוֹמְרִים לוֹ, אִישֵׁי כְּהֵן גָּדוֹל, עֲמוּד וְהַפָּג אַחַת עַל הָרֶצֶפָה. וּמַעֲסִיקִין אוֹתוֹ עַד שְׁיָגִיעַ זְמַן הַשְּׁחִיטָה:

בְּלֵיל יוֹם הַכַּפּוּרִים, אִם בְּקִישׁ הַכְּהֵן הַגָּדוֹל לְהִתְנַמְנֵם, פְּרָחֵי כְּהֻנָּה - כְּהֵנִים צְעִירִים, שֶׁהִתְחִיל זְקֵנָם לְפָרַח וּלְצַמַח, הָיוּ מִכֵּין לְפָנָיו בְּאַצְבַּע צְרָדָה - מְצַמִּידִים אֶת הָאַצְבַּע הָאֲמֻצָּעִית לְאַגּוּדֵל וְשׁוֹמְטִים אוֹתָהּ בְּמַהֲרָת וּבְכַח עַל כַּף הַיָּד, וְעַל יְדֵי רַעַשׁ זֶה הָיָה נִמְנָע מִלִּישֵׁן, וְאוֹמְרִים לוֹ, אִישֵׁי כְּהֵן גָּדוֹל, עֲמוּד עַל רַגְלֶיךָ, וְהַפָּג אַחַת עַל הָרֶצֶפָה - הִסַּר אֶת הַשָּׁנָה עַל יְדֵי שְׁתַּעֲמוּד בְּרַגְלִים יַחְפוּת שְׁעָה אַחַת עַל רַצְפַּת הַשֵּׁשׁ שְׁבַעֲזָרָה, וּמַעֲסִיקִין אוֹתוֹ עַד שְׁיָגִיעַ זְמַן הַשְּׁחִיטָה.

משנה ח

בְּכָל יוֹם תּוֹרְמִין אֶת הַמִּזְבֵּחַ בְּקִרְיַת הַגֹּבֵר אוֹ סְמוּךְ לוֹ, בֵּין לְפָנָיו בֵּין לְאַחֲרָיו. בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים מַחְצוֹת, וּבְרַגְלִים מֵאַשְׁמוּרָה הָרִאשׁוֹנָה, וְלֹא הִיתָה קִרְיַת הַגֹּבֵר מִנְעֵת עַד שֶׁהִיתָה עֲזָרָה מְלֵאָה מִיִּשְׂרָאֵל:

בְּכָל יוֹם מִימֹת הַשָּׁנָה הָיוּ תּוֹרְמִין אֶת הַמִּזְבֵּחַ - מוֹצִיאִים בְּמַחְתָּה מִהַדָּשָׁן שֶׁעַל מִזְבֵּחַ הַנְּחֻשֶׁת, וְנוֹתְנִים אֶת הַדָּשָׁן עַל הַקֶּרֶקַע בְּמִזְרָחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ, בְּקִרְיַת הַגֹּבֵר - בְּזְמַן קִרְיַת הַתְּרַנְגוּל אוֹ סְמוּךְ לוֹ, בֵּין לְפָנָיו בֵּין לְאַחֲרָיו. אָבֵל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים הָיוּ עוֹשִׂים כֵּן מַחְצוֹת הַלְּיָלָה, כִּינֵן שֶׁהַכְּהֵן הַגָּדוֹל עוֹשֶׂה אֶת כָּל עֲבוֹדוֹת הַיּוֹם, וּכְדִי שֶׁלֹּא יִחַלֵּשׁ הָיוּ מִתְחִילִים אֶת כָּל הָעֲבוֹדוֹת מִקֶּדֶם יוֹתֵר, וְלֵאחֲרַי תְּרוּמַת הַדָּשָׁן הָיוּ עוֹשִׂים אֶת שְׂאֵר הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל פְּנוּי אַבְרֵי הַקֶּרְבָּנוֹת, וְסְדוּר הַמַּעֲרֻכוֹת וְכוּ', כְּדִי שִׁסִּימוּ אֶת כָּל הָעֲבוֹדוֹת עַד שְׁיָגִיעַ זְמַן הַשְּׁחִיטָה שֶׁל קֶרֶבֶן הַתָּמִיד, וּמִתּוֹךְ שִׁקְרַב הַתָּמִיד מִקֶּדֶם, יִהְיֶה יוֹתֵר זְמַן לַעֲשִׂית שְׂאֵר הָעֲבוֹדוֹת שֶׁל הַיּוֹם, וְיוּכַל הַכְּהֵן הַגָּדוֹל לְנוַח בֵּין עֲבוֹדָה לְעֲבוֹדָה. וּבְרַגְלִים, שִׁיְהוּדִים רַבִּים עוֹלִים לְרַגְלֵי וַיֵּשׁ קֶרְבָּנוֹת רַבִּים, וְצָרִיךְ זְמַן רַב לְפָנוֹת אֶת הַדָּשָׁן מִהַרְבֵּה לְאַמְצַע הַמִּזְבֵּחַ, לְמָקוֹם הַמְּכַנֶּה 'תְּפוּח', הָיוּ תּוֹרְמִים אֶת הַמִּזְבֵּחַ מֵאַשְׁמוּרָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַלְּיָלָה, וְלֹא הִיתָה קִרְיַת הַגֹּבֵר מִנְעֵת בְּרַגְלִים עַד שֶׁהִיתָה עֲזָרָה מְלֵאָה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁבָּאוּ לְהַקְרִיב אֶת קֶרְבָּנוֹתֵיהֶם מִיָּד לְאַחַר הַקֶּרֶבֶת הַתָּמִיד.

